

לב הלימוד

תמצית וביאור של הלימוד, הלכות קריאת שמע
מבית הרמב"ם היומי.

הלכות קריאת שמע

פרק א

חובה לקרוא את שלשת הפרשיות שבקריאת שמע, "ואהבת" "והיה אם שמוע" ו"ויאמר", בערב ובבוקר ולברך לפניהם ולאחריהם. בבוקר מברך לפני "יוצר אור" ו"אהבת עולם" ואחרי "אמת ויציב", ובערב מברך לפני "מעריב ערבים" ו"אהבת עולם" ואחרי "אמת ואמונה" ו"השכיבו". אין לשנות מנוסח הברכות ובמקרה שטעה ביניהם הולכים אחר החתימה, אך סדר הברכות אינו מעכב.

זמן קריאת שמע של ערבית מצאת הכוכבים עד חצות ובדיעבד עד עלות השחר ואף עד הנץ במקרה שהיה אנוס. זמן קריאת שמע של שחרית משש דקות לפני הנץ ועד סוף שלש שעות, ובדיעבד או בשעת הדחק אף מעלות השחר יצא. לאחר שלוש שעות קורא בברכות כל היום אך אינו יוצא ידי חובת קריאת שמע.

נקודה להרחבה:

1. שיטת הרמב"ם שניתן לקרוא ק"ש בברכות כל היום, אך להלכה פסק השו"ע כשיטת הרא"ש שמותר רק עד סוף שעה רביעית.
2. נחלקו הראשונים האם המצווה מדאורייתא היא רק בפסוק ראשון, בפרשה ראשונה או אף בפרשה שנייה. יש שכתבו בדעת הרמב"ם שאף שמדאורייתא חייב רק בפסוק הראשון מקיים מצווה גם בשאר הפרשיות.

פרק ב

יש לדקדק בקריאת שמע. בפסוק הראשון גם הכוונה מעכבת ואין לומר אותו בהליכה או בנמנום, ובפרשה הראשונה מפסיק ממלאכתו. אסור לקרוא כשהוא שוכב על הגב, אסור לרמוז או לקרוא שלא לפי סדר הפסוקים, ויש לדקדק באותיות ולהשמיע לאזניו. קורא בכל לשון ובלבד שידקדק בלשון.

מצוות קריאת שמע קודמת לתלמוד תורה אך נדחית מפני צרכי רבים. אם היה עסוק באכילה וכדומה אינו חייב להפסיק אלא גומר וקורא. המסופק אם קרא חוזר וקורא בברכות. המסופק אם נמצא בפרשה ראשונה או שנייה חוזר לראשונה אא"כ המשיכה לשונו לקרוא את השנייה שנראה שכבר קרא את הראשונה.

בין הפרקים מפסיק לשאול בשלום אדם שחייב בכבודו, ומשיב שלום לכל אדם. באמצע הפרק שואל בשלום מי שמפחד ממנו ומשיב בשלום מי שחייב בכבודו.

פרק ג

קריאת שמע צריכה להיאמר בנקיטת ויש להרחיק מן הצואה ומן הערוה.

מן הצואה: מצואה ומי רגלים מרחיק ארבע אמות או שיכסה אותה או שיעמוד במקום נפרד. מריח רע שיש לו מקור מרחיק ארבע אמות ממקום שהפסיק וכשאין לו מקור מרחיק עד שיפסיק הריח. מצואה של קטן מרחיק משעה שיכול לאכול כזית דגן.

מן הערוה: מערוה של אדם או מטפח מגולה במקום שבדרך כלל מוסתר באשה לא יקרא עד שיחזיר פניו. אסור לקרות ערום עד שיכסה ויחצוץ בין ליבו לערוה והוא הדין עם אשתו ובניו הקטנים, אך עם אדם אחר אסור עד שיחצוץ ביניהם.

נקודה להרחבה:

1. להלכה נחלקו האחרונים מאיזה גיל מרחיקים מצואת קטן- עשרה שבועות, שלשה חדשים או שנה.
2. בהלכות אלו דנו הפוסקים לגבי כל דיני צניעות באיש ובאשה.

פרק ד

נשים, עבדים, קטנים, חתן הטרוד במצווה, ואונן פטורים מקריאת שמע. הנושא את המטה, המנחם והעומד בהספד שלא יכול להישמט ולקרוא פטור מקריאת שמע. אך אם דעתם מיושבת עליהם מותר להם להחמיר ולקרוא.

כל הנמאים חייבים לקרוא קריאת שמע ואפילו בעל קרי, מפני שלא התפשטה בכל ישראל תקנת עזרא שאסר לבעל קרי לקרוא בתורה.